

ISTORIA
ROMÂNILOR
DIN DACIA TRAIANĂ

VOL. I PARTEA I

A. D. Xenopol

OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

ISTORIA
ROMÎNILOR

DE

DACIA TRAIANA

DE

A. D. XENOPOL

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAJI.
MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

„Nu sunt veniile sub cîrmă omînt
ci hoitai omi sub vîrmă.”

Mirea Costin.

Coperta: *Cristian Almășanu*

Coordonator Colecție: Gh. Buzatu,
Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Consilier științific:
Prof. univ. dr. Cătălin Bordeianu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Editie anastatica

Iași, 2010

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

ISTORIA ROMÎNILOR

DIN

DACIA TRAIANA

DE

A. D. XENOPOL

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IASI.
MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

„Nu sunt venite sub cîrmă omului
ci hotărît om sub vreme.”

Mirea Costin.

VOLUMUL I

Partea I

ISTORIA MEDIE, PARTEA I

De la întemeierea țărilor române pînă la moartea lui Petru Rareș
(cu o hartă).

Volumul I al acestei scrieri a fost premiat de Academia Română.

I A S S I

TIPO-LITOGRAFIA H. GOLDNER, Str. PRIMĂRIEI No. 17.

1889.

TABLA DE MATERII.

	Pagina
Precuvintare	8
Introducere	15
Capul I. Timpurile ante-romane	23
I. <i>Sciții și Agatirșii</i>	25
1. Topografia Sciției	—
2. Moravurile Sciților și rasa lor	39
II. <i>Geții și Dacii</i>	54
1. Așezările Geților și a le Dacilor	—
2. Naționalitatea Geților și a Dacilor	64
III. <i>Organizarea Geților și a Dacilor</i>	75
1. Viața materială	—
2. Religiunea și moravurile	88
3. Organizarea Statului	107
IV. <i>Luptele Dacilor cu Romanii</i>	118
1. Înainte de Traian	—
2. Întâia expediție a lui Traian	131
3. A doua expediție a lui Traian	145
Capul II. Dacia sub Romani	161
I. <i>Colonizarea Daciei</i>	163
1. Elementele străine	—
2. Poporația băștinașă	177
3. Elementul roman	192

	<u>Pagina</u>
II. <i>Organizarea Daciei romane</i>	206
1. Organizarea generală	—
2. Organizarea municipală	215
3. Colegiile	229
III. <i>Viața Daco-Romanilor</i>	239
1. Indelețnicirile economice	—
2. Construcțiunile	253
3. Viața morală și intelectuală	264
IV. <i>Istoria Daciei sub Romani</i>	268
1. De la Traian la Aurelian	—
2. Părăsirea Daciei	283
3. Toponimia	292
Capul III. Dacia în prima perioadă a năvălirii barbare. Rominii în munți.	309
I. <i>Goții, Hunii și Gepizii</i>	313
1. Năvălirea Goților, Hunilor și a Gepizilor	—
2. Daco-Romanii în munți	333
II. <i>Avarii și Slavii</i>	354
1. Năvălirea Avarilor și a Slavilor	—
2. Inviușirea slavonă	368
III. <i>Bulgarii</i>	392
1. Năvălirea Bulgarilor	—
2. Bulgaria nord-dunăreană	401
IV. <i>Creștinismul la Romini.</i>	415
1. Creștinismul primitiv al Daco-Romnilor	—
2. Cele trei grupe ale Latinilor răsăriteni	425
3. Creștinismul bulgăresc la Romini	446
Capul IV. Dacia în a doua perioadă a năvălirii barbare. Inceputuri de State.	461
I. <i>Unghurii</i>	463
1. Starea țărilor de peste munți la venirea Unghurilor	—

	Pagina
2. Năvălirea maghiară	483
3. Starea Rominilor sub Unguri	491
II. <i>Peceneghii, Cumanii și Tatarii</i>	516
1. Peceneghii și Cumanii	—
2. Tatarii	527
III. <i>Muntenia și Moldova înainte de descălecare</i> , ...	536
1. Regiunea slavonă în Muntenia și Moldova.	—
2. Locuințele Rominilor în Muntenia și Moldova	546
IV. <i>Imperiul romino-bulgar</i>	568
1. Locuințele Rominilor în peninsula balcanică.	—
2. Istoria imperiului romino-bulgar	579
3. Rolul Rominilor în imperiul romino-bulgar.	596

ERRATA

<u>Pagina</u>	<u>rîndul</u>	<u>în loc de:</u>	<u>cețeste</u>
64	1	Scipii și Dacii	Geții și Dacii
442	ultim	înțeles, e o mărturie	înțelese, o mărturie
486	16	de iar el	de și el
496 nota 12	6	Macul	Mareul
591 nota 20 să se cetească al doile aliniat al notei astfel: Acropolita spune și el că Borilă fii surorii lui Ioniță „τὴν Σουθίδα δέϊαν γαμετήν εὐλογεῖς” (p. 26).			
594	21	1257	1247

ISTORIA ROMÂNILOR DIN DACIA TRAIANĂ

VOL. 1 PARTEA a II-a

A. D. Xenopol

OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

ISTORIA
ROMÎNILOR

DE

DACIA TRAIANA

DE

A. D. XENOPOL

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAJI.
MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

---

*„Nu sunt veniile sub cerul acesta
de hotărât sau sub vreme.”*

Mirea Costin.

Coperta: *Cristian Almășanu*

Coordonator Colecție: Gh. Buzatu,

Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Consilier științific:

Prof. univ. dr. Cătălin Bordeianu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Ediție anastatică

Iași, 2010

Tipo Moldova,

E-mail: office@tipomoldova.ro

ISTORIA ROMÎNILOR

DIN

DACIA TRAIANA

DE

A. D. XENOPOL

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IASI.
MEMBRU CORRESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

„Nu sunt veniile sub cîrmă omului
ci hoții omi sub vîrmă.”

Mirea Costin.

VOLUMUL I

Partea a II-a

ISTORIA MEDIE, PARTEA I

De la întemeierea țărilor române pînă la moartea lui Petru Rareș
(cu o hartă).

Volumul I al acestei scrieri a fost premiat de Academia Română.

I A S S I

TIPO-LITOGRAFIA H. GOLDNER, Str. PRIMĂRIEI No. 17.

1889.

TABLA DE MATERII.

	Pagina
Precuvintare	8
Introducere	15
Capul I. Timpurile ante-romane	23
I. <i>Sciții și Agatirșii</i>	25
1. Topografia Sciției	—
2. Moravurile Sciților și rasa lor	39
II. <i>Geții și Dacii</i>	54
1. Așezările Geților și a le Dacilor	—
2. Naționalitatea Geților și a Dacilor	64
III. <i>Organizarea Geților și a Dacilor</i>	75
1. Viața materială	—
2. Religiunea și moravurile	88
3. Organizarea Statului	107
IV. <i>Luptele Dacilor cu Romanii</i>	118
1. Înainte de Traian	—
2. Întâia expediție a lui Traian	131
3. A doua expediție a lui Traian	145
Capul II. Dacia sub Romani	161
I. <i>Colonizarea Daciei</i>	163
1. Elementele străine	—
2. Poporația băștinașă	177
3. Elementul roman	192

	<u>Pagina</u>
II. <i>Organizarea Daciei romane</i>	206
1. Organizarea generală	—
2. Organizarea municipală	215
3. Colegiile	229
III. <i>Viata Daco-Romanilor</i>	239
1. Indeletnicirile economice	—
2. Construcțiunile	253
3. Viata morală și intelectuală	264
IV. <i>Istoria Daciei sub Romani</i>	268
1. De la Traian la Aurelian	—
2. Părăsirea Daciei	283
3. Toponimia	292
Capul III. Dacia in prima perioadă a năvălirii barbare. Rominii in munți.	309
I. <i>Goții, Hunii și Gepizii</i>	313
1. Năvălirea Goților, Hunilor și a Gepizilor	—
2. Daco-Romanii in munți	333
II. <i>Avarii și Slavii</i>	354
1. Năvălirea Avarilor și a Slavilor	—
2. Inriuirea slavonă	368
III. <i>Bulgarii</i>	392
1. Năvălirea Bulgarilor	—
2. Bulgaria nord-dunăreană	401
IV. <i>Creștinismul la Romini.</i>	415
1. Creștinismul primitiv al Daco-Romnilor	—
2. Cele trei grupe ale Latinilor răsăriteni	425
3. Creștinismul bulgăresc la Romini	446
Capul IV. Dacia in a doua perioadă a năvălirii barbare. Inceputuri de State.	461
I. <i>Unghurii</i>	463
1. Starea țărilor de peste munți la venirea Unghurilor	—

	Pagina
2. Năvălirea maghiară	483
3. Starea Rominilor sub Unguri	491
II. <i>Peceneghii, Cumanii și Tatarii</i>	516
1. Peceneghii și Cumanii	—
2. Tatarii	527
III. <i>Muntenia și Moldova înainte de descălecare</i> , ...	536
1. Regiunea slavonă în Muntenia și Moldova.	—
2. Locuințele Rominilor în Muntenia și Moldova	546
IV. <i>Imperiul romino-bulgar</i>	568
1. Locuințele Rominilor în peninsula balcanică.	—
2. Istoria imperiului romino-bulgar	579
3. Rolul Rominilor în imperiul romino-bulgar.	596

ERRATA

<u>Pagina</u>	<u>rîndul</u>	<u>în loc de:</u>	<u>cețeste</u>
64	1	Scipii și Dacii	Geții și Dacii
442	ultim	înțeles, e o mărturie	înțelese, o mărturie
486	16	de iar el	de și el
496 nota 12	6	Macul	Mareul
591 nota 20 să se cetească al doile aliniat al notei astfel: Acropolis			
spune și el că Borilă fii surorii lui Ioniță „τὴν Σουθίδα δέειν γαρτὴν			
εὐλογεῖς” (p. 26).			
594	21	1257	1247